

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
Відділу поліцій № 2 Черкаського районного
управління поліції Головного управління
Національної поліції в Черкаській області
18.09.2024**

м. Київ, 2024

I. Вступ

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НППМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 12.09.2024 здійснено відвідування Відділу поліції № 2 Черкаського районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Черкаській області (далі – відділ поліції, ВП №2 Черкаського РУП) групою НППМ у складі:

Григоров Михайло Сергійович, головний спеціаліст відділу інспектування об'єктів контролю в правоохоронних, судових органах та військових формувань Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НППМ);

Коноплястий Сергій Миколайович, заступник начальника відділу інспектування об'єктів контролю в правоохоронних, судових органах та військових формувань Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Шваля Костянтин Вадимович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Черпаков Геннадій Валерійович, представник громадської організації.

Відділ поліції розташований за адресою: вулиця Перемоги, 13, місто Сміла Черкаська область (фото 1, 2).

Протягом 2024 року співробітниками відділу поліції затримано 119 осіб, з яких: за підозрою у вчиненні злочину – 15 осіб, за вчинення кримінальних проступків – 79 осіб, за вчинення адміністративних правопорушень – 2 особи, на підставі ухвали слідчого судді, суду – 3 особи.

Слід зазначити, що з метою належного функціонування відділу поліції, на даний час проводяться ремонтні роботи з метою реалізації програми реформування підрозділів поліції по системі «Custody Records» та впровадження «Front-office», зокрема побудовано кімнати для проведення слідчих дій, кімнату для проведення конфіденційного побачення з захисником.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групи НППМ здійснено 10.10.2019.

За результатами попереднього відвідування керівництву відділу поліції надано наступні рекомендації щодо:

усунути порушення вимог підпункту 2 пункту 10 розділу VI Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 23.05.2017 № 440 (далі - Інструкція) у частині не реєстрації в Журналі обліку

доставлених, відвідувачів та запрошених: часу вибуття доставлених/затриманих осіб з відділу поліції;

забезпечити внесення до Журналу обліку доставлених, відвідувачів, запрошених достовірну інформацію щодо часу прибуття/вибуття із відділу поліції зазначених осіб; внесення відомостей про наявність/відсутність претензій до працівників поліції, про підписи чи відмову доставлених/відвідувачів від підпису;

обладнати у відділі поліції кімнати для конфіденційного побачення затриманого із захисником відповідно до положень Інструкції;

забезпечити розміщення на дверях службових кабінетів у відділі поліції відповідних покажчиків і табличок;

облаштувати вхід до будівлі відділу поліції та приміщення вестибюлю необхідними засобами виклику та орієнтації (тактильними і контрастними наклейками) для осіб із вадами зору;

обладнати будівлю відділу поліції системою відео фіксації;

обладнати приміщення відділу поліції пандусом, відповідно до п.5.3 щодо доступності будинків і споруд для маломобільних груп населення ДБН 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30.11.2018 № 327.

Слід зазначити, що недоліки та порушення, виявлені під час попереднього відвідування, а також надані рекомендації виконані частково і продовжують реалізовуватися.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, видів поводження або покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, частина 1 статті 28 Конституції України).

1. Упродовж 2024 року до відділу поліції надійшло 1 повідомлення громадянина про можливі неправомірні дії працівників поліції, а саме побиття.

Однак, у порушення вимог частини 4 статті 216 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) та частини 3 статті 8 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» керівництво відділу поліції **невідкладне інформування відповідного територіального управління Державного бюро розслідувань про можливе кримінальне правопорушення, яке за інформацією заявника (потерпілого) вчинене працівниками поліції, не здійснило.** За вказаним фактом відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР), не внесені.

За результатами проведеної перевірки від 05.04.2024 за вказаним фактом працівниками відділу поліції порушень у діях поліцейських не встановлено, обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення не виявлено, у зв'язку із чим такі відомості до ЄРДР, не внесені.

Крім того, 11.07.2024 у протоколі про адміністративне затримання [REDACTED] в графі «скарги, зауваження до дій посадових осіб поліції», затриманий зазначив про використання відносно нього спеціальних засобів (кайданки) працівником поліції ВП №2 Черкаського РУП понад 3 години з незрозумілих причин.

Проте, проведення перевірки за вказаним фактом працівниками ВП №2 Черкаського РУП не здійснено.

Вищевикладене може свідчити про можливе укриття фактів, які потребували реагування з боку підрозділів Державного бюро розслідувань.

Оцінка дій поліцейських самими поліцейськими не може вважатися об'єктивною та є прямим порушенням норм КПК України.

Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (далі – Комітет) (Чотирнадцята Загальна доповідь СРТ/Inf(2004)28) зазначав, що віра в можливість заборони катувань та інших форм жорстокого поводження опиняється під загрозою кожного разу, як тільки посадові особи, що мають нести відповідальність за подібні зловживання, уникають відповідальності за свої дії. Якщо після появи інформації, в якій йдеться про жорстоке поводження, не з'являється швидка та дієва відповідь, тоді ті, хто схильний до застосування жорстокого поводження по відношенню до позбавлених волі осіб, швидко увірують – і зовсім небезпідставно – що вони можуть чинити так безкарно. Всі зусилля, спрямовані на ствердження правозахисних принципів через політику ретельного підбору персоналу та професійної підготовки будуть підірвані. В разі, коли не вдасться вжити ефективного реагування, відповідні особи – колеги, старше керівництво, органи, що проводять розслідування – неминуче стають учасниками процесу корозії цінностей, що складають основи демократичного суспільства.

2. Відповідно до наказу начальника відділу поліції від 14.05.2024 № 217 визначено посадових осіб, на яких покладено обов'язки відповідальних за перебування та забезпечення дотримання прав затриманих, відповідно до статей 212 та 213 КПК України та розділу X Положення про слідчі підрозділи Національної поліції України, затвердженого наказом МВС України від 08.07.2017 № 570.

Однак, під час перевірки службової документації відповідальних осіб встановлено, що виконання зазначених обов'язків не відповідає вимогам, визначеним статтями 212 та 213 КПК України.

Зокрема не забезпечується запис усіх дій, що проводяться із залученням затриманого, у тому числі час їх початку та закінчення, а також осіб, які проводили такі дії або були присутні при проведенні таких дій.

Недотримання цих обов'язків може призвести до порушення прав затриманих осіб під час їх перебування у відділі поліції, що суперечить вимогам національного законодавства та міжнародним стандартам захисту прав людини.

3. У порушення підпункту 1 пункту 1 розділу VII Інструкції, у відділі поліції кімната для затриманих не функціонує відповідно до наказу ГУНП в Черкаській області від 29.12.2018 № 3301 «Про тимчасове зупинення діяльності кімнат для

затриманих», у зв'язку з невідповідністю національним та міжнародним стандартам.

Діяльність кімнати для затриманих у відділі поліції тимчасово зупинено з метою усунення недоліків, виявлених під час проведення комісійних обстежень ГУ НП в Черкаській області у 2018 році. Однак, з того часу жодних дієвих заходів щодо відновлення функціонування та приведення умов утримання в зазначеній кімнаті до вимог національних та міжнародних стандартів керівництвом відділу поліції та ГУ НП в Черкаській області не вжито.

Перебування затриманих осіб у відділі поліції без поміщення їх до кімнат тимчасового затримання може призводити до утримання їх в умовах несвободи під контролем працівників поліції у непередбачений законом спосіб, незабезпечення необхідним харчуванням, питною водою, вільним доступом до туалету тощо.

У своїх доповідях Комітет (Дванадцята Загальна доповідь СРТ/Inf(2002)15) зазначає про необхідність забезпечення затриманих осіб харчуванням (мінімум один раз на день повноцінним харчуванням, щось більш суттєве, ніж бутерброд), доступом до води, туалету. Особи, які повинні провести ніч в місці тримання, мають бути забезпечені чистим матрацом та ковдрами.

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України).

4. Пунктом 14 частини першої статті 23 Закону України «Про Національну поліцію» визначено, що поліція відповідно до покладених на неї завдань вживає всіх можливих заходів для надання невідкладної, зокрема домедичної і медичної допомоги особам, які постраждали внаслідок кримінальних чи адміністративних правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в ситуації, небезпечній для їхнього життя чи здоров'я.

У порушення вимог частини першої статті 12 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» та Порядку підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати медичну допомогу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 № 1115, жоден працівник зі складу відділу поліції (за штатом 75 осіб) не пройшов підготовку щодо володіння знаннями і практичними навичками надання домедичної допомоги та не отримав відповідне посвідчення.

Інші порушення.

5. Незважаючи на вимоги пункту 20 розділу VI Інструкції, у журналі інформування центрів з надання безоплатної правничої допомоги затриманим відсутні записи про проведення конфіденційних побачень затриманих із захисниками із зазначенням часу початку таких побачень та їх закінчення.

6. При вивченні протоколів про затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину в окремих випадках встановлено порушення щодо їх відповідності вимогам кримінального процесуального законодавства.

Так, у порушення статті 104 КПК України в окремих випадках службові особи відділу поліції у протоколах про затримання особи, підозрюваної у

вчиненні злочину, не зазначають інформацію про час проведення процесуальної дії.

Зокрема у протоколах про затримання [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] та [REDACTED] відсутні відомості про час закінчення процесуальної дії (складання протоколу).

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Відділу поліцій № 2 Черкаського районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Черкаській області забезпечити:

1. внесення до Єдиного реєстру досудових розслідувань відомостей про кримінальні правопорушення, віднесені до підслідності Державного бюро розслідувань, та невідкладне інформування територіального управління Державного бюро розслідувань відповідно до частини 4 статті 216 КПК України;
2. належне виконання функціональних обов'язків службовими особами, відповідальними за перебування затриманих в управлінні поліції;
3. відновлення функціонування кімнати для затриманих, умови тримання в якій відповідатимуть національним та міжнародним стандартам;
4. дотримання вимог статті 104 КПК України в частині фіксації у протоколах інформації щодо часу закінчення складання протоколу;
5. внесення до журналу інформування центрів з надання безоплатної правничої допомоги затриманим інформації про час початку та закінчення конфіденційних побачень затриманих із захисниками та належне його ведення;
6. проходження підготовки щодо володіння знаннями і практичними навичками надання домедичної допомоги працівниками поліції, які зобов'язані надавати медичну допомогу з отриманням відповідного посвідчення;

До звіту додаються наступні документи та матеріали:

Фотознімки, отримані за результатами відвідування відділу поліції.

**Керівник групи НПМ,
головний спеціаліст відділу
інспектування об'єктів контролю в
правоохоронних, судових органах та
військових формувань Департаменту з
питань реалізації національного
превентивного механізму Секретаріату
Уповноваженого Верховної Ради
України з прав людини**

Михайло ГРИГОРОВ

Додатки до звіту

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

